

2025-03-06 Nr. NV-391

VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTAS Nr.: TAP-24-1114(2) TAIS-24-13395(3)		DĖL LYGIŲ GALIMYBIŲ, MOTERŲ IR VYRŲ LYGIŲ GALIMYBIŲ STATISTINIO TYRIMO ATLIKIMO		
		Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Įstatymo įgyvendina- masis teisės aktas	Pasirenkama ☐ Taip ☒ Ne Priėmimo Terminas Norėdami įvesti duomenis, spustelėkite arba bakstelėkite čia.	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	Pasirenkama ☐ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☒ Nesvarstyta Norėdami įvesti duomenis, spustelėkite arba bakstelėkite čia.	Pasirenkama ☒ Svarstyti TAP ☐ Svarstyti LRV pasitarime ☒ Svarstyti LRV posėdyje ☐ Gražinti tobulinti
Įgyvendina Vyriausybės programą	Pasirenkama ☐ Taip ☒ Ne			

SPRENDŽIAMA PROBLEMA

Poreikis patvirtinti lygių galimybių, moterų ir vyrų lygių galimybių statistinio tyrimo (*Lygybės statistinis tyrimas*) temas, rodiklius ir dimensijas siejamas su siekiu užtikrinti aktualių statistinių rodiklių rengimo stebėseną bei sudaryti sąlygas Valstybės duomenų agentūrai (*Agentūra*) atnaujintų statistinių ir administracinių duomenų pagrindu atlikti minėtą tyrimą.

Dabartinio statistinio tyrimo „Lyčių lygybės statistika“ teisinis pagrindas nurodytas 2019, 2020 ir 2021 m. Oficialiosios statistikos programose buvo Valstybinės moterų ir vyrų lygių galimybių 2015–2021 metų programa¹. Nuo 2022 m. kaip teisinis pagrindas nurodomas 2021–2030 metų nacionalinis pažangos planas², kuris nėra pakankamas, nes apima tik kelis Lygybės statistinio tyrimo rodiklius. Būtina užtikrinti aktualių lygybės statistinių rodiklių rengimo tęstinumą ir stebėseną, todėl reikalingas naujas Lygybės statistinio tyrimo reglamentavimas.

Patikimų ir kokybiškų duomenų lygybės srityje rinkimas gali padėti nustatyti, kokia yra skirtingų socialinių grupių padėtis visuomenėje, t. y. įvertinti, kokios socialinės grupės susiduria su sistemine nelygybe / diskriminacija, palyginti su kitomis visuomenės grupėmis, taip pat nustatyti sisteminių nelygybių / diskriminacijos apraiškas ir apimtis. Šiuo tikslu naudojami duomenys, ES kontekste vadinami lygybės duomenimis (angl. *equality data*).

SADM užsakymu atlikto tyrimo³ išvados rodo, kad Lietuvoje nėra aiškiai reglamentuoto lygybės duomenų, kaip duomenų apimančių įvairius diskriminacijos pagrindus, rinkimo, o rekomendacijose minima, kad būtina sukurti nacionalinį teisinį pagrindą lygybės duomenims rinkti, apdoroti, kaupti ir viešinti.

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS**Projektu siūloma:**

- patvirtinti Lygybės statistinio tyrimo temų, rodiklių ir dimensijų sąrašą (*Sąrašas*);
- pavesti Agentūrai atlikti Lygybės statistinį tyrimą, kurio tikslas – rengti ir skelbti lygių galimybių, moterų ir vyrų lygių galimybių statistinę informaciją pagal Sąrašą.
- nustatyti, kad Agentūra Lygybės statistinį tyrimą atlieka kasmet administracinių duomenų (*naudodama visus administracinius duomenų šaltinius*) ir statistinių duomenų pagrindu.
- nustatyti, kad Lygybės statistinio tyrimo statistinė informacija, numatyta Sąraše, visa apimtimi pradedama skelbti oficialios statistikos portale ne vėliau kaip 2027-01-01.

¹ Patvirtinta Vyriausybės 2015-02-04 nutarimu Nr. 112

² patvirtintas Vyriausybės 2020-09-09 nutarimu Nr. 998 „Dėl 2021–2030 metų nacionalinio pažangos plano patvirtinimo“

³ 2021 m. SADM užsakymu Diversity Development Group atliktas tyrimas „Lygybės duomenys (angl. equality data): duomenų rinkimas, teisinė aplinka ir tobulinimo galimybės“

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMA

Projektu inicijuojamas Lygybės statistinis tyrimas yra gerokai platesnis nei dabartinis lyčių lygybės statistinis tyrimas. T.y. Projektu reglamentuojama dabartinė rengiama rodiklių apimtis (pvz. nuolatinių gyventojų skaičius metų pradžioje, gimusiųjų skaičius, pabėgėlių skaičius, mokinių, ugdomų pagal bendrojo ugdymo programas, skaičius ir kt.) pagal 11 temų (pvz., demografija ir migracija, švietimas, sportas, namų ūkių gyvenimo sąlygos ir kt.) bei numatoma rodiklių plėtra, papildant rodiklių dimensijomis, tokiomis kaip lytis, amžius, tautybė, negalios statusas, pilietybė, gyvenamoji vieta, administracinė teritorija, bei papildant naujomis temomis ir rodikliais (pvz., tema viešasis gyvenimas ir sprendimų priėmimas, ir rodikliai joje).

Rengėjų siūlymas patvirtinti Lygybės statistinio tyrimo temas, rodiklius ir dimensijas bei suteikti teisinį pagrindą Agentūrai atlikti šį tyrimą ir skelbti statistinę informaciją laikytinas aktualiu ir vertintinas teigiamai.

ĮGYVENDINIMO MECHANIZMAS

Siekiant atlikti Lygybės statistinį tyrimą pagal Projekte nurodytus rodiklius ir dimensijas suinteresuotos institucijos turės į Agentūros Valstybės duomenų valdysenos informacinę sistemą teikti pirminius duomenis, o jei institucijos neturi techninių galimybių teikti pirminius duomenis, turės pateikti jai parengtą suvestinę informaciją (didžioji dauguma institucijų duomenis yra pasirengę teikti).

Agentūros preliminariais skaičiavimais, Projektu teikiamiems pasiūlymams įgyvendinti reikalingas bendras Agentūros papildomų darbuotojų skaičiaus poreikis yra 2 etatai, kuriems reikalingi papildomi 62 tūkst. eurų kasmet (2025 m. lėšos neskirtos).

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

Projektas be pastabų suderintas su FM, Konstituciniu Teismu, KAM, Lietuvos savivaldybių asociacija, Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyba bei patikslintas pagal suinteresuotų institucijų (TM, Higienos instituto, Lietuvos kalėjimų tarnybos, KM, Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigos, VRM, Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos, Asmens su negalia teisių apsaugos agentūros, VĮ „Registru centras“ ir kt.) pastabas ir pasiūlymus.

KITI SVARBŪS ASPEKTAI

Projektas ir su juo susijusi informacija patikslinti pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2024-12-11 išvadoje Nr. NV-3344 bei Socialinės politikos grupės 2024-12-12 pažymoje Nr. NV-3349 pateiktas pastabas ir pasiūlymus.

Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė pastabų Projektui nebeturi (2025-03-06 išvada Nr. NV-387).

PAŽYMĄ PARENGĖ

Daiva Buivydaitė-Garbštienė

Socialinės politikos grupė, vyresnioji patarėja